

Non-governmental Organization
International Center of Scientific Research

PROCEEDINGS OF THE VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND THEORETICAL CONFERENCE

THE DRIVING FORCE OF
SCIENCE AND TRENDS
IN ITS DEVELOPMENT

18.04.2025

LONDON,
ENGLAND, UNITED KINGDOM

SCIENTIA
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

with the proceedings of the

VIII International Scientific and Theoretical Conference

**The driving force of science
and trends in its development**

18.04.2025

London, England, United Kingdom

London, 2025

Chairman of the Organizing Committee: Goldenblat M.

Responsible for the layout: Babych Yu.

Responsible designer: Bondarenko I.

- T 44 **The driving force of science and trends in its development:**
collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the VIII
International Scientific and Theoretical Conference, April 18, 2025.
London, England, United Kingdom: International Center of Scientific
Research.

ISBN 979-8-89660-276-7 (series) Bowker

DOI 10.36074/scientia-18.04.2025

Papers of participants of the VIII International Multidisciplinary Scientific and Theoretical Conference «The driving force of science and trends in its development», held on April 18, 2025 in London are presented in the collection of scientific papers.

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences and registered for holding on the territory of Ukraine in UKRISTEI (Certificate № 124 dated January 6th, 2025).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0) at the www.previous.scientia.report.

UDC 082:001

© Participants of the conference, 2025

© Collection of scientific papers «SCIENTIA», 2025

© NGO International Center of Scientific Research, 2025

ISBN 979-8-89660-276-7

Рацкевич Ілля Віталійович

здобувач вищої освіти медичного факультету № 2, 1 курсу
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

Науковий керівник: Садовнича Олена Володимирівна

канд. філол. наук, старший викладач ЗВО кафедри мовної підготовки
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

ГРЕКО-ЛАТИНСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ В ОФТАЛЬМОЛОГІЇ

Вступ. Упродовж історичного розвитку, а особливо в сучасній медичній практиці, латинська мова разом із давньогрецькою посідають ключове місце як непорушний фундамент міжнародної медичної термінології. Це має особливу актуальність в офтальмології, де точність і стандартизованість термінів є критично важливими для діагностики, терапії та ефективної комунікації фахівців у глобальному медичному просторі. Більшість офтальмологічних термінів побудовані на основі грецьких і латинських морфем: префіксів, коренів і суфіксів, кожен з яких містить в собі чітко визначене значення та історичне походження.

Мета. Аналіз морфемного складу міжнародної офтальмологічної термінології, зокрема її латинських та грецьких компонентів. Для цього проаналізовано понад 100 термінів, систематизовано найбільш вживані префікси, корені та суфікси, що входять до складу офтальмологічних термінів. Проаналізовано словники, підручники та інші джерела інформації [1] [2] [3] [4] [5][6].

Результати дослідження. Морфеми відіграють ключову роль у розумінні майже всіх термінів, оскільки корені зазвичай вказують на анатомічні структури, суфікси — на назви процесів чи тип патології та префікси, які зазвичай уточнюють характер зміни або її напрям. Можна виокремити найбільш вживані морфеми:

Загальновживані префікси: *a-/an-* (заперечення), *hyper-* (над), *hypo-* (недостатність), *endo-* (всередині), *exo-* (зовні), *poly-* (багато).

Частотні суфікси: *-itis* (запалення), *-oma* (пухлина).

Кінцеві терміноелементи: *-pathia* (хвороба), *-ectomy* (видалення), *-scopy* (огляд).

Корені, які пов'язані з анатомічною будовою ока: *ophthalm-*, *blephar-*, *kerat*, *irid-*, *retin-*, *my-*, *ocul-*.

Часто терміни утворені за допомогою загальних принципів словотвору клінічної термінології, наприклад: **ophthalmochromoscopia** = ophthalm- (око) + chrom- (колір) + -scopia (огляд) - огляд кольорового сприйняття оком; **dacryocystitis** = dacryo- (сльоза) + cyst- (міхур) + -itis (запалення) - запалення слезового мішка; **keratoplastica** = kerato- (рогівка) + -plastica (пластика) - хірургічна пластика рогівки.

Кожна морфемна частина відіграє надзвичайно важливу роль в утворенні терміна, будучи водночас складником терміна. Опрацювавши термінологію офтальмології, терміни можна розділити на такі групи:

1. Аномалії повік. Включають різноманітні патології, що можуть позначати зміну їх нормальної структури чи функцій. Для позначення терміну «повіка» використовують латинське слово *palpebra*, *ae f* та корінь грецького походження *blefar-*. В медичній термінології зустрічаємо такі терміни на позначення патологій, як: *ankyloblepharon* (зрощення повік), *blepharochalasis* (надлишок шкіри повік), *blepharophymosis* (вкорочення та зрощення повік), *blepharospasmus* (спазм повік), *ptosis palpebrae* (опущення повіки), *symblepharon* (зрощення кон'юнктиви повік та очного яблука), *trichiasis* (неправильний ріст вій).

2. Патології очного яблука. Для позначення цієї анатомічної структури використовують грецьку морфему *ophthalm-*. Ці патології включають різні хвороби, що впливають на структуру чи функціонування органа зору, до яких належать вроджені аномалії (*buphthalmos* — збільшення очного яблука), набуті патології (*exophthalmus* — випинання очного яблука; *lagophthalmos* — нездатність повністю заплющити очі), суб'єктивні відчуття/симптоми (*xerosis* — сухість кон'юнктиви/рогівки).

3. Патології рогівки. Рогівка — передня зовнішня прозора поверхня очного яблука. Корінь грецького походження *kerat-* та латинський — *cornea* використовується в термінах для позначення цієї анатомічної структури. Патології включають: зміну форми (*keratoconus* — конічна форма рогівки чи *keratoglobulus* — куляста рогівка), патологічні стани (*ectasia* — розширення рогівки; *haematocornea* — кров у рогівці), операційні втручання (*keratotomia* — розсічення рогівки), діагностичні процеси (*keratoscopia* — метод інструментального обстеження рогівки за допомогою кератоскопа, що слугує для діагностики форми і кривизни її передньої поверхні).

4. Патології кришталика. Латинський термін *lens*, *lenticulae f* та грецький корінь *phak-* широко використовується задля позначення кришталика та його патологій, наприклад, відсутність кришталика — *aphakia*, для позначення

форми (*lentiglobulus* — кулястий кришталік), розмірів кришталіка (*microphakia* — малий кришталік, *macrophakia* — великий кришталік), порушення положення (*ectopia lentis* — зміщення або вивих кришталіка), оптичні аномалії (*artiphakia* — штучний кришталік).

5. Патології райдужки. Грецький корінь *irid-* найбільш застосовується у термінах для позначення райдужки. Можна виокремити терміни, на позначення вроджених патологій (*aniridia* — повна чи часткова відсутність райдужки, *heterochromia iridis* — різне забарвлення райдужки одного або обох очей), запальні процеси (*iridocyclitis* — запалення райдужної оболонки ока), травматичні ушкодження (*iridodialysis* — відділення кореня райдужки від його місця прикріплення до склери), новоутворення (*melanoma iridis* — злоякісна пухлина) та інші функціональні порушення.

6. Патології склоподібного тіла та сітківки. Грецький корінь *vitreo-* (від *vitreum* — скло) використовується у термінах, що стосуються склоподібного тіла, а *retin-* (від лат. *retina* — сітка) — у термінах, що описують сітківку. Можна виокремити терміни на позначення вроджених патологій (*hyaloplasia* — персистуюча гіперпластична первинна склоподібна тканина, *RHPV*), запальних процесів (*vitritis* — запалення склоподібного тіла, *retinitis* — запалення сітківки), травматичних ушкоджень (*hemophthalmus* — крововилив у склоподібне тіло), новоутворень (*retinoblastoma* — злоякісна пухлина сітківки), а також інших функціональних порушень (*hyalodialysis* — відшарування задньої гіалоїдної мембрани, *amotio retinae* — відшарування сітківки, *maculopathia* — дегенерація жовтої плями, *retinopathia diabetica* — ураження сітківки внаслідок цукрового діабету).

7. Рефракційні порушення. Грецький корінь *-opia* (зір) використовується у термінах, що позначають аномалії рефракції. Можна виокремити терміни на позначення вроджених або набутих функціональних порушень (*myopia* — короткозорість, *hypermetropia* — далекозорість, *astigmatismus* — астигматизм).

8. Порушення акомодатії та кольорового зору. Для опису порушень акомодатії та колірної сприйнятності використовуються корені *-opia*, *-chromasia*, *-anopia*. Можна виокремити: вроджені патології (*monochromasia* — сприйняття одного кольору, *dichromasia* — сприйняття двох кольорів, *trichromasia* — сприйняття трьох кольорів), патології зорового сприйняття (*protanopia* — форма дальтонізму з відсутністю сприйняття червоного кольору), інші функціональні порушення (*hemeralopia* — денна сліпота).

9. Порушення руху очей (страбізм і координація). Для опису порушень положення очей та їх координації використовуються грецькі корені *-tropia*, *-*

phoria, -topia. Можна виокремити: вроджені або набуті функціональні порушення (*esotropia* — косоокість до носа, *exotropia* — косоокість назовні, *hypertropia* — косоокість вгору, *hypotropia* — косоокість донизу), приховані координаційні розлади (*esophoria* — прихована косоокість до носа, *exophoria* — прихована косоокість назовні), а також патології положення очного яблука (*heterotopia* — зміщення очного яблука).

Варто зазначити, що зустрічаються терміни, які не піддаються морфемному аналізу, тобто ті, які варто просто запам'ятати. Наприклад, *glaucoma, atis n* (глаукома: хвороба, що супроводжується підвищенням внутрішньоочного тиску), також цей термін можна розібрати за морфемами: «світло синій, блакитний» + «пухлина», хоча цей термін на позначення блакитної пухлини не застосовується, *cataracta, ae f* (дослівно з латинської «водоспад», захворювання пов'язане з помутнінням кришталіка ока), *ablatio retinae* (відшарування сітківки) однослівний термін, на жаль, утворити не можемо. Насправді таких термінів мало і проблеми в запам'ятовуванні не виникає.

Висновок. Греко-латинська термінологія в офтальмології відіграє ключову роль у формуванні термінологічного апарату офтальмології. Більшість термінів у цій царині мають грецьке та латинське походження, що забезпечує їх точність, універсальність та зрозумілість у міжнародному медичному середовищі. Аналіз морфемного складу термінів дає змогу легко зрозуміти їхнє значення та етимологію. Застосування уніфікованої термінології також сприяє точному діагностуванню, комунікації між фахівцями та розвитку науки в цілому. Отож, знання греко-латинських морфем термінів є ключем до успішної праці лікаря-офтальмолога.

Список використаних джерел:

1. Vitovska, O. P., Bezditko, P. A., Bezkorovayna, I. M., et al. (2020). *Ophthalmology: Textbook* (2nd ed., 648 p.). AUS Medicine Publishing.
2. Word root origin of ophthalmic terms. (n.d.). *eOphtha*. https://www.eophtha.com/posts/word-root-origin-of-ophthalmic-terms?utm_source=chatgpt.com
3. Дерев'янченко, Н. В., & Литовська, О. В. (2017). *Латинська мова та медична термінологія: навчальний посібник* (172 с.). Харків: ХНМУ.
4. Жабоедов, Г. Д., & Скрипник, Р. Л. (Ред.). (2011). *Офтальмологія: підручник* (424 с.). ВСВ «Медицина».
5. Капечук, В. В. (2012). Офтальмологічна термінологія та її значення у вивченні дисципліни «Офтальмологія». *Актуальні питання медичної науки та практики*, (2), 138–142. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/akm_2012_2_34.pdf
6. Латинсько-український словник клінічних термінів. (2019). *SumDU eLearning*. https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:4f97f3bb529c2f49b4ffd64ca6f1f56962d3ca48/latest/457769/index.html